

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 27.10.2008
KOM(2008) 671 lõplik

KOMISJONI ARUANNE

**ÜHINEMISEELSE STRUKTUURIPOLIITIKA RAHASTAMISVAHENDI (ISPA)
AASTAARUANNE 2007**

[SEK(2008) 2681]

SISUKORD

1.	Uued ISPA projektid	5
2.	Uued kulukohustused	5
3.	Ajavahemikul 2005–2007 rahastatud projektid	5
4.	Maksed	6
5.	Koondtabelid	7
6.	Tehnilise abi vormid ja abi osutamine	8
7.	Abisaajariigi algatusel osutatav tehniline abi.....	8
8.	Rakendamine.....	10
9.	Projektide järelevalve.....	10
10.	Finantshaldus ja -kontroll, sh laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteem (EDIS)	10
11.	Riskihindamine	11
12.	Euroopa Kontrollikoja järelused	12
13.	Kaasrahastamises osalevad partnerid – Euroopa Investeerimispank (EIB), Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) ja rahandusamet Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)	12
14.	Riigihanked	13
15.	Konkurentsipoliitika.....	13
16.	Keskkonnapoliitika	13
17.	Transpordipoliitika.....	13
18.	Avalikustamismeetmed	15

Sissejuhatus

Lähtuvalt juunis 2004 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogust, kus Horvaatiale anti kandidaatriigi staatus, on nimetatud riik saanud alates 1. jaanuarist 2005 toetust ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahendist (ISPA). Sellega käis Horvaatia varasemate ISPA abisaajariikide jälgedes, kes said ISPA abi alates rahastamisvahendi loomisest 2000. aastal. 1. jaanuaril 2007 said Bulgaaria ja Rumeenia Euroopa Liidu liikmesriikideks ning ei saanud enam abi ühinemiseelsetest rahastamisvahenditest, sh ISPAST. Seetõttu käsitletakse käesolevas aruandes ISPA tegevust üksnes Horvaatias, kuna Horvaatia on ainus riik, mis veel ISPA toetust saab. Aruanne ISPA/Ühtekuuluvusfondi projektide rakendamise kohta Rumeenias ja Bulgaarias esitatakse Ühtekuuluvusfondi aastaaruandes.

ISPA programm lõppes 2006. aasta lõpus ja sellest lähtuvalt ei kiideta heaks ühtegi uut projekti. Seetõttu käsitletakse käesolevas ja kõikides järgmistes ISPA aruannetes üksnes juba heaks kiidetud ISPA projektide rakendamist Horvaatias.

2007. aasta tõi Horvaatiale kaasa mitmesuguseid väljakutseid. Peamine eesmärk oli kuulutada välja eri lepingute pakkumismenetlused, et oleks võimalik alustada rahaliste vahendite väljamaksmist. Selles osas täheldati edasiminekut, kuna enne aasta lõppu kuulutati välja mitu pakkumismenetlust. Kuna asjaomased pakkumised kuulutati välja alles aasta lõpus, on rahaliste vahendite väljamaksmisel tehtud väga vähe edusamme.

2007. aastal pöörati palju tähelepanu rakendusametuse muutmisele rahastamise ja lepingute sõlmimise kesktalitusest (CFCU – rahandusministeeriumi struktuurides loodud organ) rahastamise ja lepingute sõlmimise keskametiks (CFCA – valitsusasutus). Muutust oli vaja, et pakkuda töötajatele paremaid rahalisi ja muud liiki soodustusi eesmärgiga tagada parem personali püsivus ja lihtsustada asjakohase kogemusega lisatöötajate töölevõtmist. Mõlemad meetmed võeti komisjoni audiitorite 2006. aastal tehtud soovitude alusel.

ISPA eelarve

Kooskõlas komisjoni tegevuspõhise raamatupidamissüsteemiga nähti ISPA eelarve ette kahes eelarverees: funktsionaalne eelarverida B13.01.04.02 ja tegevuseelarverida B13.05.01.01. Esimene rida sisaldab tehnilise abi halduskulude katmise vahendeid (peamiselt Euroopa Komisjoni delegatsioonide toetamine) ning see lõppes 2006. aastal; teine rida hõlmab maksete assigneeringuid, mis eraldati ühinemiseks valmistuvatele riikidele – Horvaatiale, Bulgaariale ja Rumeeniale – ISPA tõhusaks rakendamiseks ja toimimiseks.

Eelarverida B13.05.01.01, mille suurus oli 2007. aastal 265 714 000 eurot (Bulgaaria, Rumeenia ja Horvaatia jaoks), katab kõik infrastruktuuriprojektide (meetmete) kaasfinantseerimise kulud. Kuna nii Rumeenia kui ka Bulgaaria said 1. jaanuaril 2007 ELi liikmesriikideks, puudutavad allpool esitatud eelarverea B13.05.01.01 maksed üksnes Horvaatiat.

Tabel 1. ISPA eelarve 2007. aastal (eurodes)

Eelarverida	Tehtud maksed
Funktsionaalne eelarverida B13.01.04.02	0
Tegevuseelarverida B13.05.01.01 (üksnes Horvaatia)	124 629
Kokku	124 629

Projektide rahastamine

1. UUED ISPA PROJEKTID

2007. aastal ei kiidetud heaks ühtegi uut ISPA projekti.

2. UUED KULUKOHUSTUSED

2007. aastal ei võetud uusi kulukohustusi ei keskkonna- ega transpordisektori projektide suhtes.

3. AJAVAHEMIKUL 2005–2007 RAHASTATUD PROJEKTID

Ajavahemikul 2005–2007 kiitis komisjon Horvaatia esitatud ettepanekute alusel heaks kokku kuus projekti. Neist kolm puudutasid keskkonnasektorit, kaks transpordisektorit ja üks oli horisontaalse tehnilise abi meede (kohustuslike järelevalvekomiteede korraldamiseks ja ISPA rakendusametuste töö toetamiseks). Nende projektide abikõlblikud investeerimiskulud olid kokku 123,052 miljonit eurot, millest ISPA toetused moodustasid kokku 59 miljonit eurot ehk 47,9%. Komisjon eraldas veel 1 miljon eurot ISPA programmi halduskulude katmiseks, nii et kokku on Horvaatiale programmi lõpuni eraldatud ISPA rahalisi vahendeid seega 60 miljoni euro ulatuses. 2007. aasta lõpuks oli komisjon sidunud Horvaatiale ajavahemikuks 2005–2007 ettenähtud ISPA rahalised vahendid täies ulatuses kulukohustustega, kusjuures säilitatud on tasakaal keskkonna- ja transpordisektori vahel.

Tabel 2. Ajavahemikul 2005–2007 heakskiidetud projektid Horvaatias (eurodes)

Sektor	Projektide arv	Abikõlblikud kulud	ISPA osalus	Keskmine toetuse määr %	Kulukohustused
Keskkond	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Transport	2	76 502 738	29 271 310	38,26	29 271 310
Horisontaalne tehniline abi	1	262 335	262 335	100	262 335
Kokku	6	123 052 774	59 000 000	47,94	59 000 000

4. MAKSED

Üldiselt koosnevad iga projekti maksed kahest ettemaksest, mis moodustavad kokku 20% ISPA osalusest, vahemaksetest (st kulude hüvitamine), mis moodustavad kuni 90% ISPA osalusest, ning 10% moodustavast lõppmaksest pärast projekti lõpetamist. Horvaatias heakskiidetud ISPA projektidele 2007. aastal makseid peaaegu ei tehtudki. Välja maksti ainult 124 629 eurot, mis on 0,21% asjaomastest ISPA toetustest.

ISPA meetmete rakendamisel tehti 2007. aastal vähe edusamme. Seda näitas teise ettemakse ja vahemaksete taotluste puudumine. Sellest tulenevalt oli ajavahemiku 2005–2007 lõpuks välja makstud 6 195 706 eurot, mis on 10,5% sel perioodil rakendatud eelarvelistest kulukohustustest (59 miljonit eurot).

Tabel 3. Maksed (eurodes)

Sektor	2005–2006	2007	Kokku 2005–2007
Keskkond	3 043 266	0	3 043 266
Transport	2 975 344	0	2 975 344
Tehniline abi	52 467	124 629	177 096
Kokku	6 071 077	124 629	6 195 706

5. KOONDTABELID

Alljärgnevas tabelis 4 antakse ülevaade ISPA sekkumistest 2007. aastal ja ajavahemikul 2005–2007.

Tabel 4. Ajavahemikul 2005–2007 heakskiidetud projektid Horvaatias (eurodes)

Allsektor	Projektide arv	Abikõlblikud kulud	ISPA osalus	2007		2005–2007	
				Kulukohustused	Maksed	Kulukohustused	Maksed
Keskkond							
Vesi ja kanalisatsioon	0	0	0	0	0	0	0
Vee, sh reovee puhastamine	1	36 000 000	22 500 000	0	0	22 500 000	2 250 000
Reovee-puhastusjaamad	0	0	0	0	0	0	0
Tahked jäätmed	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005
Õhu kvaliteet	0	0	0	0	0	0	0
Horisontaalne	1	1 464 100	966 306	0	0	966 306	193 261
Sektor kokku	3	46 287 701	29 466 355	0	0	29 466 355	3 043 266
Transport							
Maanteed	0	0	0	0	0	0	0
Raudteed	1	75 761 000	28 789 180	0	0	28 789 180	2 878 918
Maanteed ja raudteed	0	0	0	0	0	0	0
Siseveeteed	0	0	0	0	0	0	0
Lennuväljad	0	0	0	0	0	0	0
Horisontaalne	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426
Sektor kokku	2	76 502 738	29 271 310	0	0	29 271 310	2 975 344
Horisontaalne							
Tehniline abi	1	262 335	262 335	0	124 629	262 335	177 096
KOKKU	6	123 052 774	59 000 000	0	124 629	59 000 000	6 195 706

Tehniline abi

6. TEHNILISE ABI VORMID JA ABI OSUTAMINE

Tehnilise abi meetmete kasutamisel on tähtis roll ISPA projektide eduka kavandamise ja rakendamise tagamises. Need meetmed keskenduvad projekti ettevalmistamisele ja rakendamisele, seotud institutsioonide tugevdamisele ning viimasel ajal ka teatud rajatiste struktuursele (ümber)korraldamisele, parandades seeläbi projekti rakendamise säästlikkust. Aidates tugevdada institutsioone ning suurendada haldussuutlikkust, toetab ISPA ka abisaajariikide ettevalmistumist ühtekuuluvuspoliitika ning eelkõige Ühtekuuluvusfondi vahendite rakendamiseks.

Eristada saab kahte liiki tehnilise abi meetmeid:

- abisaajariigi algatusel osutatav tehniline abi, mis on enamasti otseselt seotud projekti rahastamisega, st projekti valimine/ettevalmistamine, laiendatud decentraliseeritud rakendussüsteem (EDIS) ja haldussuutlikkuse parandamine;

- komisjoni algatusel osutatav tehniline abi, mida enamasti antakse raamlepingute kaudu. See abi on suunatud peamiselt projektide hindamisele, järelevalvele ja seirele.

Esimest liiki tegevuste puhul on ISPA osaluse ülemmäär tavaliselt sama, mida kohaldatakse projekti rahastamise suhtes, kuid võib teatud juhtudel olla koguni 100%. Teist liiki tegevuste kulud aga kaetakse alati täielikult ISPAST, kuid need ei tohi olla kokku rohkem kui 2% ISPA kogueraldisest abisaajariigile.

ISPA loomisest alates on komisjoni algatusel või komisjoni nimel osutatava tehnilise abi tegevus keskendunud sellele, et tõsta abisaajariikide suutlikkust ISPA projektide ettevalmistamisel, hindamisel ja rakendamisel kooskõlas ühenduse vahendite haldamisel nõutavate standarditega, samuti sellele, et võimaldada Euroopa Komisjoni delegatsioonil täita eelkontrollifunktsioone (sise- ja välistöötajad). Alates 2007. aasta algusest rahastatakse kõiki seda liiki uusi tehnilise abi meetmeid ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA).

7. ABISAAJARIIGI ALGATUSEL OSUTATAV TEHNILINE ABI

Projektide ettevalmistamine ja institutsioonide tugevdamine

Projektide ettevalmistamisega seotud tehnilise abi meetmed peavad tagama, et abisaajariigid esitavad komisjonile ISPA rahastamisabi saamiseks projekte, mis on kontseptsiooni, juhtimise ja toimimise poolest tehniliselt ja finantsiliselt usaldusväärsed. Vajaduse korral võivad need meetmed hõlmata ISPA rahastamisabi saamise kriteeriumidele vastavaid (all)sektoreid käsitlevate strateegiliste uuringute väljatöötamist. Peale selle on nende eesmärk töötada välja kvaliteetsete projektide esitamise süsteem, mis tagab komisjonile, et õigeks ajaks määratakse kindlaks ja laekub piisaval arvul asjakohaseid projekte. Tugeva projektide esitamise süsteemi olemasolu on IPA eduka rakendamise alus. Kaks kolmest praegu rakendatavast tehnilise abi meetmest on suunatud IPA projektide esitamise süsteemi ettevalmistamisele keskkonna- ja transpordisektoris. Kolmas meede on suunatud

rahastamise ja lepingute sõlmimise kesktalituse institutsioonilise suutlikkuse arendamisele ISPA projektide juhtimisel ja rakendamisel.

Alates 2005. aastast on kiidetud heaks kokku kaks projektide ettevalmistamisega seotud tehnilise abi meetet, mille abikõlblik kulu on kokku 2 205 838 eurot, millest 1 448 436 eurot (65,6%) saadi ISPAs. Institutsioonilise suutlikkuse loomisega seotud tehnilise abi meetmeid on alates 2005. aastast heaks kiidetud üks, mille abikõlblikud kulud on kokku 262 335 eurot, mille ISPA katab täies ulatuses.

Tabel 5. Horvaatia algatusel osutatud tehniline abi ajavahemikul 2005–2007 (eurodes)

Allsektor	Projektide arv	Abikõlblikud kulud	ISPA osalus	Kulukohustused 2007. aastal	Maksed 2007. aastal	Kulukohustused ajavahemikul 2005–2007	Maksed ajavahemikul 2005–2007
Keskkond							
Sektor kokku	1	1 464 100	966 306	0	0	966 306	193 261
Transport							
Sektor kokku	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426
Horisontaalne tehniline abi							
Sektor kokku	1	262 335	262 335	0	124 629	262 335	177 096
KOKKU	3	2 468 173	1 710 771	0	124 629	1 710 771	466 783

Juhtimine ja rakendamine

8. RAKENDAMINE

Kaks esimest Horvaatia ISPA projekti kiideti heaks 2005. aasta detsembris ning järgmised neli 2006. aasta juulis ja septembris. 2007. aasta lõpuks oli alustatud neist ainult ühe rakendamisega (2005HR16PPT001). Sellest hoolimata tehti teatud edusamme 2005. aastal heaks kiidetud kahe esimese projekti puhul, kuna aasta lõpuks oli välja kuulutatud kolm ehitustöölepingu pakkumismenetlust. Peale selle kuulutati välja veel viis teenuslepingu ning samuti neli raamlepingu sõlmimise pakkumismenetlust. Aasta lõpuks oli allkirjastatud ja töösse võetud neli raamlepingut. Samuti tuleb märkida, et 2007. aasta lõpuks olid välja kuulutatud kõik ühe infrastruktuuriprojekti (2005HR16PPT001) pakkumismenetlused (kaks ehitustöö- ja üks teenuslepingu sõlmimiseks).

On mitu põhjust, miks projektide rakendamine Horvaatias nii aeglaselt edeneb. Peamine põhjus on see, et rakendusametuse tööd on raskendanud asjakohase kogemusega töötajate puudumine ja kehv juhtimine. Peale selle korraldati rakendusametuses vaadeldaval aastal ümber ja uue struktuuri kõik ametikohad ei ole veel täidetud. Lisaprobleeme tekitab lõplike abisaajate kogematus rahvusvaheliste pakkumiste ettevalmistamisel ja korraldamisel, asjakohaste töötajate puudumine ja vähene teadlikkus ISPA menetlustest. Teine probleem, mis on mõjutanud projekti rakendamise kiirust, on horvaatide kehtestatud üleliia bürokraatlikud menetlused projekti rakendamise protsessi juhtimiseks ja järelevalveks. Komisjon on mitmel korral soovitanud neid menetlusi tõhustada. Aruande koostamise ajal ei olnud ühegi projekti puhul ohtu, et see ei vasta N+2 reeglile.¹

9. PROJEKTIDE JÄRELEVALVE

Rakendamise edenemise ja tõhususe üldist järelevalvet ja hindamist toetavad Euroopa Komisjoni delegatsiooni korrapärased koosolekud, rakendusametuste järelevalvearuanded, komisjoni töötajate kohapealsed kontrollkäigud ja ametlik järelevalve kaks korda aastas Horvaatias toimuvate ISPA järelevalvekomitee koosolekute kaudu.

Peale selle, et Euroopa Komisjoni delegatsioon kiidab komisjoni nimel heaks pakkumismenetlusi ja lepingute sõlmimist, saab ta tänu oma asukohale tagada edasimineku kohapeal ning pidada riigiasutuste ja lõplike abisaajatega võimalike probleemide puhul sidet.

2007. aastal korraldati Horvaatias kaks ISPA järelevalvekomitee koosolekut: üks juunis ja teine detsembris. Kohtumiste peamised järeldused olid, et vaja on kiirendada pakkumiste ja lepingute sõlmimise menetlusi ning tagada, et tehnilise abi lepingud tulevaste projektide ettevalmistamiseks sõlmitaks nii kiiresti kui võimalik,

¹ N+2 reegel on nõue, et meetme raames korraldatava peamise ehitustöö- või tarnelepingu pakkumine tuleb välja kuulutada kahe aasta jooksul alates asjaomase finantsprotokolliga allkirjastamisest. Meetme puhul, mis sisaldab üksnes teenuslepinguid, tähendab N+2 reegel, et peamine teenusleping tuleb allkirjastada kahe aasta jooksul alates asjaomase finantsprotokolliga allkirjastamisest.

et vältida hilisemaid probleeme IPA vahendite kasutamisega. Peale selle rõhutas komisjon vajadust võtta võimalikult kiiresti kasutusele ISPAst rahastatavad tehnilise abi meetmed tehnilise ja haldustoe pakkumiseks rakendusametusele ja asjakohastele ministriumidele.

Kuigi täheldati, et projektide tegelik rakendamine kulgeb aeglaselt, märkis komitee, et aasta lõpuks oli välja kuulutatud mitu pakkumist ning et sellest lähtudes peaksid 2008. aastal maksed märkimisväärselt suurenema.

10. FINANTSHALDUS JA -KONTROLL, SH LAIENDATUD DETSENTRALISEERITUD RAKENDUSSÜSTEEM (EDIS)

Nii finantshalduse ja -kontrolli kui ka eeskirjade eiramise käsitlemise põhinoodeid reguleerivad ISPA määruse ja finantsprotokollide III lisa sätted, mida kohaldatakse komisjoni eelkontrolli korra alusel. Need nõuded sarnanevad Ühtekuuluvusfondi ja struktuurifondide puhul kohaldatavate nõuetega. Põhipunktid on seotud selliste sisefinantskontrollisüsteemide ja -menetluste sisseseadmisega, mis tagavad läbipaistva ja mittediskrimineeriva riigihankekorra, kulutuste täpse deklareerimise, piisava siseauditeerimise, piisava kontrollijälje ja asjakohase reageerimise eeskirjade eiramisele.

ISPA projektide rakendamise aeglase edenemise tõttu otsustati, et 2007. aastal ei tehta Horvaatias ühtegi ISPA eriauditit. Sellegipoolest auditeeris regionaalpoliitika peadirektoraadi kontrolli- ja audititalitus 2007. aasta aprillis riiklikku fondi ja rakendusametust (CFCU) nõuandval eesmärgil jätkuvalt varasemale ISPA detsentraliseeritud rakendussüsteemi akrediteerimisele. ISPA osas puudutasid auditi üldjäreldused suurt personalivoolavust rahastamise ja lepingute sõlmimise keskitalituses ja sellest tulenevalt viise, kuidas tagada töötajate hoidmine, samuti dokumentide kontrollimise puudulikkust keskitalituses enne nende esitamist kinnitamiseks Euroopa Komisjoni delegatsioonile.

Detsentraliseeritud rakendussüsteem

Horvaatia ISPA rakendusametuse, st rahastamise ja lepingute sõlmimise keskitalituse (nüüd rahastamise ja lepingute sõlmimise keskamet) detsentraliseeritud rakendussüsteemi akrediteerimise nõue põhineb finantsmääruse artiklil 164. Komisjon andis detsentraliseeritud rakendussüsteemi akrediteeringu 13. veebruaril 2006.

Laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteem (EDIS)

Kuni lubatakse üle minna laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile (nõuab üksnes järelkontrolle), jätkavad Euroopa Komisjoni delegatsiooni töötajad Horvaatias eelkontrollide tegemist ja neil on endiselt tähtis roll ISPA meetmete igapäevase haldamise, rakendamise ja seire järelevalves. Praegu on eesmärk minna Horvaatias üle laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile 2009. aasta teise poole lõpuks. Ettevalmistused laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteemile üleminekuks sõltuvad suures osas kehtiva detsentraliseeritud rakendussüsteemi struktuuri toimimise paranemisest.

11. RISKIHINDAMINE

2007. aasta ja järgnevate aastate auditistrateegia kavandamisel võeti aluseks ISPA rakendamise olukorra analüüsi tulemused ja regionaalpoliitika peadirektoraadi auditi direktoraadi asjakohased eesmärgid. Auditistrateegias sätestatakse eesmärgid, mille on kindlaks määranud regionaalpoliitika peadirektoraadi kõrgem juhatus. Need eesmärgid määratakse kindlaks operatiivküsimustega tegelevate direktoraatidega peetavate üksikasjalike arutelude alusel, mille käigus jagatakse teavet võimaliku riski kohta. Seejärel määratakse auditistrateegias kindlaks eesmärkide saavutamiseks võetavad meetmed, võttes arvesse tuvastatud riske. Üldiselt vähendatakse auditistrateegia rakendamisega riskid miinimumini. 2007. aastal ei tehtud rakendamise piiratud edenemise tõttu ühtegi auditit.

Eelneva heakskiitmise süsteemi alusel peetakse prioriteetseks selle tagamist, et projekti rakendamise ja maksete tegemise suhtes on kehtestatud piisavad kontrollimenetlused. Ometi on ühinemiseelsete vahendite haldamisega alati seotud paratamatu risk, kuna vahenditega tegeleb palju eri organisatsioone ja süsteeme. Kulude abikõlblikkuse otsustab vastavus ühenduse ja riiklikul tasandil kindlaks määratud eeskirjadele ja tingimustele, mis võib tekitada segadust ja väärtõlgendamise riski. Horvaatia ametiasutused plaanivad esitada taotluse ISPA projektide eelkontrollist loobumise kohta 2009. aasta teisel poolel kooskõlas määruse (EÜ) nr 1266/1999 sätetega.

12. EUROOPA KONTROLLIKOJA JÄRELDUSED

2007. aastal ei korraldatud Horvaatias ühtegi tegevust ega auditit.

13. KAASRAHASTAMISES OSALEVAD PARTNERID – EUROOPA INVESTEERIMISPANK (EIB), EUROOPA REKONSTRUKTSIOONI- JA ARENGUPANK (EBRD) JA RAHANDUSASUTUS KREDITANSTALT FÜR WIEDERAUFBAU (KfW)

Kuna nimetatud krediitiasutustel on projektide ettevalmistamises ja rakendamises suured kogemused, hoidis komisjon nendega korrapäraseid suhteid nii horisontaalsel tasandil, et kooskõlastada programmitöö ja rakendamisega seotud poliitilisi ja metodoloogilisi küsimusi, kui ka riigi tasandil. Nende pankade erioskused laenu ja abirahade kombinatsioonil põhineva rahastamise struktureerimisel, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlussuhete korraldamisel, on ISPA rahastatavate projektide kvaliteedi parandamisele suureks kasuks. Euroopa Investeerimispank aga ei osale Horvaatias üheski ISPA projektis ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank on ainus rahvusvaheline finantsinstitutsioon, kes Horvaatia ISPA projektis aktiivselt osaleb. Ühte 2005. aastal heakskiidetud keskkonnaprojekti (Karlovaci vee- ja reoveepuhastuse programm) kaasrahastatakse Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga laenu abil.

Panus ühenduse poliitikasse

14. RIIGIHANKED

EÜ välistegevuse lepinguliste menetluste praktilises juhendis kirjeldatud riigihangete usaldusväärse, ausa ja läbipaistva korraldamisega seotud õigusnõuete täitmine on osutunud tõeliseks proovikiviks ISPA loomisest alates. Paljudel juhtudel on ELi riigihangete korraldamise põhimõtetele vastavuse tagamine põhjustanud viivitusi ISPA projektide rakendamises. Komisjoni talitused – eriti Euroopa Komisjoni delegatsioon Zagrebis – pidid tihti sekkuma ning mitte üksnes selleks, et kontrollida, kas menetlusi kohaldatakse nõuetekohaselt, vaid ka selleks, et parandada vigu, suhelda rahulolematute pakkujatega ning selgitada rakendusasutusele, kuidas tuleb asjaomaseid menetlusi rakendada. Pidevalt tuli parandada pakkumisdokumentide kvaliteeti, mistõttu kuulutati pakkumised välja väga hilja. Nende sekkumiste kuhjumine põhjustas rakendusprotsessis lisaviivitusi.

ISPA projektide pakkumismenetluste korraldamise ja lepingute sõlmimise puhul nõutav komisjoni eelnev heakskiit on seega täielikult õigustatud, kuni saavutatakse tingimused, mis lubavad üle minna laiendatud detsentraliseeritud rakendusüsteemile (vt eespool). Eelneva heakskiitmise süsteemi alusel ja kooskõlas detsentraliseeritud rakendusüsteemi otsusega haldamisõiguste ülekandmise kohta kuulub projekti rakendamise eest vastutava tellija roll üksnes rahastamise ja lepingute sõlmimise keskametile, samas kui komisjon kinnitab iga hankeprotsessi sammu. Sellest järeldub, et kuigi komisjon ei ole tellija, kannab ta osalist vastutust pakkumismenetluse nõuetelevastavuse eest (ilma komisjoni heakskiiduta ei ole abisaajate ja töövõtjate vahel sõlmitud lepingud kehtivad).

15. KONKURENTSIPOLIITIKA

Kuna ISPA abi on suunatud peamiselt tehnovõrguprojektidega seotud avalike või samaväärsete kulude katmisele, ei teki tavaliselt probleeme ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumisega. Eeldusel, et vaba juurdepääs sellisele infrastruktuurile on tagatud kõikidele ettevõtjatele, kes vastavad vajalikele tehnilistele ja õiguslikele tingimustele, ei anna selline abi eelist ühelegi kindlale ettevõttele, välja arvatud juhul, kui rikutakse riigihanke korraldamise eeskirju.

16. KESKKONNAPOLIITIKA

Prioriteetsete keskkonnaprojektide otsese toetamisega lihtsustab ISPA ka Horvaatia keskkonnapoliitika rakendamist ja ELi standarditega vastavusse viimist. Projekti väljatöötamisel ja rakendamisel saadud kogemused arendavad haldussuutlikkust ja kiirendavad keskkonnasektori reformimist. Haldussuutlikkus on tugevnenud eeskätt keskkonnainvesteeringute kavandamisel ja prioriteetide kindlaksmääramisel. Seoses keskkonnamõju hindamist käsitlevate õigusaktide rakendamise ja vajalike teha jätkuva ja suuremaid jõupingutusi, eriti avaliku arutelu vallas. Loodetavasti toetab ISPA sel viisil keskkonnakaitse edendamist Horvaatias. Keskkonnaasutustel on veel raskusi vajalike rahaliste vahendite ja inimressursside leidmisega, kuna suur personalivoolavus muudab koolituse ja saadud kogemused kasutuks.

Siinkohal on oluline rõhutada, et Horvaatias tuleb IPA kasutuselevõtuks valmistudes, mis tähendab rohkem hõlmatud asutusi ja lisaprojekte, tagada rakendamiseks

(sealhulgas järelevalveks, kontrolliks, lubade andmiseks ja aruannete esitamiseks) vajalikud finants- ja inimressursid.

17. TRANSPORDIPOLIITIKA

Horvaatias rajati transpordivõrgud kooskõlas TINA (*Transport Infrastructure Needs Assessment* – transpordiinfrastruktuuri vajaduste hindamine) ja REBISiga (*Regional Balkans Infrastructure Study* – Balkani piirkonna infrastruktuuri uurimus) lähtuvalt üleeuroopalise tähtsusega transpordikoridoridest. Mitu neist läbib Horvaatia territooriumi, sealhulgas VII koridor (Doonau jõgi), X koridor (Salzburg-Ljubljana-Zagreb-Belgrad-Nis-Skopje-Veles-Thessaloniki, sealhulgas haru Xa) ning samuti V koridor, mille kaks haru asuvad Horvaatias (Vb – Budapest, Zagreb, Rijeka – ning Vc – Budapest, Sarajevo, Ploče). Nende võrkude põhjal kavandati ISPAGA seotud riiklikke transpordistrateegiaid. Selle tulemusena moodustab ISPA ainus transpordiprojekt osa TINA- ja REBIS-võrgust, st käsitleb võrkudega seotud lõigu, sõlme või juurdepääsu rajamist või taastamist. TEN-T võrgud Horvaatias põhinevad Kagu-Euroopa transpordi vaatluskeskuse (SEETO) soovitudel.

Ühinemiseelsete rahastamisvahendite kooskõlastamine

Nagu on nõutud kooskõlastamismääruses², tagab komisjon kolme ühinemiseelse rahastamisvahendi – PHARE, SAPARDi ja ISPA – tõhusa kooskõlastamise. Selle määruse sätete alusel on kolme ühinemiseelse rahastamisvahendi üldises kooskõlastamises eriroll PHARE korralduskomiteel.

Kooskõlastamine (PHARE) ühise järelevalvekomiteega

Ühine järelevalvekomitee vastutab iga ühinemiseelse rahastamisvahendi järelevalve kooskõlastamise ja ELi abisaajariikidele antava rahastamisabi üldiste edusammude hindamise eest. Komitee annab vajaduse korral soovitusi ISPA komiteele või komisjonile.

Koordineerimine Euroopa Komisjoni delegatsioonidega

Komisjoni talitused (laienemise, välissuhete ja regionaalpoliitika peadirektoraadid) korraldasid delegatsioonides korrapäraseid koosolekuid PHARE ja ISPA eest vastutavate ekspertidega, et arutada küsimusi, mis on seotud programmitöö ja rakendamisega, eelkõige pakkumiste korraldamise ja lepingute sõlmimisega.

Kooskõlastamine IPAGA

Selleks et tagada tegevuste tõhus kooskõlastamine ja topelttöö vältimine, toimus 2007. aastal Horvaatias peale IPA regionaalarengu rahastamisvahendi valdkondlike järelevalvekomiteede koosolekute kaks ISPA järelevalvekomitee koosolekut. Samuti tuleb märkida, et kaks tehnilise abi meetet, mida ISPAst rahastatakse, on seotud selliste projektide ettevalmistamisega, mis viiakse ellu IPA kaasrahastamise abil. Loodetakse, et tänu sellele toimub üleminek ISPA-lt IPA-le sujuvalt ning asjaomastes sektorites jätkatakse meetmete rakendamist tõrgeteta.

18. AVALIKUSTAMISMEETMED

2007. aastal ei võetud ISPA projektidega seoses avalikustamismeetmeid, kuna ühegi projektiga ei olnud jõutud tegeliku rakendamise etappi. 2008. aastal aga on kavas korraldada allkirjastamistseremoonia esimese ehitustöölepingu sõlmimise puhul (seotud Vinkovci–Tovarniki raudtee taastamise projektiga). Üritusele kutsutakse asjakohased meedia esindajad.

² Nõukogu 21. juuni 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1266/1999 kandidaatriikidele ühinemiseelse strateegia raames antava abi kooskõlastamise kohta.